

Zarząd Główny
Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego
Inżynierów i Techników Ogrodnictwa
ZESPÓŁ RZECZOZNAWCÓW
00-034 Warszawa 053722
ul. Warecka Nr 11a

1240

ARCHIWUM
WKZ LESZNO

PARK W OSETNIE

gm Góra

Rodzaj dokumentacji	Katalog parków woj.leszczyńskiego	
Autorzy opracowania	dr K.Bojarczuk dr T.Bojarczuk mgr inż. A.Chodun	
Zlecniodawca	NOT - Zespół Rzeczoznawców SITO Warszawa ul.Warecka 11a	
Rok opracowania	1978	
Miejsce przechowywania niniejszego opracowania		Nr inwentarzowy

0241
7420

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

NN 1000. 7420

BIBLIOTEKA
Zarząd Ochrony i Kształtowania Zespołu Pałac. Dwork.
Nr 1000. 7420
ul. Szwoleżerów Nr 9. tel. 62-67-78

RECENZJA EWIDENCJI PARKU
=====

~~ARCHIWUM
WKŁ LESZNO~~

Nazwa parku - adres OSETNO

Autor ewidencji Opracowanie zbiorowe

Rok opracowania 1978.

Czy ewidencja wykonana jest zgodnie z instrukcją *wczytelnie*

Czy jest kompletna *Kompletna*

Analiza historyczna

Brak bliższej charakterystyki rezydencji (parku), nie wymieniono właścicieli i nie ustalono przebiegu budowy i przebiegu parku. Skłama przypuszczenie o stanie porośnięciu zachowania przyległego.

Wykorzystanie źródeł

nieukończony drukowany zbiór tekstów. (Zimmermann - Borkos etc.)

Analiza układu przestrzennego

Zastawienie nie jest składowe ze względu na wielkość obszaru parku.

Inwentaryzacja roślin

Brak opisu gatunków porównawczych, brak ilości drzew porównawczych gatunków i opisu liściowego albo procentowego. (doby)

Analiza stopnia zachowania

Zastawienie nie jest składowe ze względu na wielkość obszaru parku.

Wnioski autorów ewidencji

Opinia ze Skłama. - nie wymieniono granicy ochrony konserwatorskiej.

Dokumentacja fotograficzna

Tekstowo bardzo dobra

Ocena planu parku

Plan budyli zastrzeżenia 1° Nieustalono oznaczenia drzew porównawczych (lipy). 2° Nieustalono i nie było zwrócić uwagi na drzewa stare, i nie było dostrzeżenie drzewa masywnego z drzewem.

Ogólna ocena ewidencji

3° Nieustalono granicy ochrony konserwatorskiej.

Ewidencja wykonana poprawnie z uwzględnieniem zastrzeżeń.

Konkluzja: ewidencja wykonana jest poprawnie i może być przyjęta;

Ewidencja wymaga poprawek w części /I.1 oraz II.1./

Ewidencja nie może być przyjęta z powodu :

Miejscowość, data *Wrocław, dn. 18. stycznia 1978.*

Recenzent *[Podpis]*

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

<p><u>Park, ogród, aleja, zielen towarzysząca</u></p> <p>Rodzaj parku/ogrodu: klasztorny, zamkowy, <u>palacowy</u>, dworski, miejski</p> <p>Czas powstania: <u>po XVIII w.</u></p> <p>Forma stylowa: <u>angielskiej</u></p> <p>Wielkość: <u>1,80 ha</u></p>		<p>Nazwa: <u>OSETNO</u></p> <p>Adres: <u>gm. Góra</u></p> <p>Województwo: <u>Łódź</u></p> <p>Użytkownicy: <u>PGR</u></p>	
---	--	--	--

K R Y T E R I A		0	1	2	3	4	
		zły	mierny	db	b. db		
A	I.	Stopień przetrwania elementów dawnego układu przestrzennego					
	Wartości zabytkowe	1. Osie i ciągi kompozycji (relacja z architekturą)		+			
		2. Układ dróg	+				
		3. Stopień przetrwania starodrzewia		+			
		4. Układ wodny i pierw. ukształt. terenu			+		
		5. Zachowanie dawnych elementów architektury i malej architektury		+			
	II.	Wartość układu przestrzennego					
		1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka czytelność nawarstwień stylowych	+				
		2. Wartość historyczna układu (dawność)			+		
		3. Wartość obiektów architektury			+		
		4. Reprezentatywność lub unikalność w skali regionu lub kraju		+			
		5. Wartości krajobrazowe i estetyczne		+			
	III.	Wartości tradycji historycznej (w sensie potencjonalnych walorów turystycznych)					
		1. Związek obiektu z postaciami lub wydarzeniami historycznymi	+				
		Wartości zabytkowe ogółem					11
B	I.	Wartości przyrodnicze i ekologiczne					
	Wartości przyrodnicze i ekologiczne	1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów	+				
		2. Drzewa o charakterze pomników przyrody		+			
		3. Intensywność zadrzewienia			+		
		4. Stan zdrowotny drzewostanu		+			
		5. Znaczenie ekologiczne			+		
	Wartości przyrodnicze ogółem					6	
Ogólna ocena obiektu					17		

Analizę sporządził: efc

Data: 16.VIII.92.

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania obiektu oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych — podać na odwrocie karty!

Wzrosty drzew i krzewów pod opieką konserwatora.

Stowarzyszenie Naukowo Techniczne
Inżynierów i Techników Ogrodnictwa
Zarząd Główny

Zespół Rzeczoznawców

00034 Warszawa ul. Warecka 11a

Ewidencja parku w Osetnie

gmina Góra

województwo leszczyńskie

Zleceńodawca :

Urząd Wojewódzki w Lesznie

Wojewódzki Konserwator Zabytków

Zweryfikował:

/-/ mgr Krzysztof Eysymontt

Opracowali:

dr K. Bojarczuk

dr T. Bojarczuk

mgr inż. A. Chodun

K. Bojarczuk

T. Bojarczuk

Adam Chodun

Kórnik, lipiec 1978 r.

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 7420

BIBLIOTEKA
Zarządu Ochrony i Konserwacji Zesp. Park. Ogrod.
Nr inw. 7420
ul. Szwoleżerów Nr 9, tel. 29-67-78

M E T R Y C Z K A P A R K U - O G R O D U

1.	<u>Adres: miejscowość /dzielnica, ulica, nr posesji/</u>		<u>gmina</u>	<u>województwo</u>
	OSETNO		Góra	Leszno
2.	<u>Nazwa parku:</u> Park <u>aktualna:</u> PARK		<u>dawna:</u> Park dworski	
3.	<u>Rodzaj parku i stan jego zachowania:</u> park dworski, stan zachowania zły			
4.	<u>Czas powstania i najważniejsze fazy przekształceń:</u> początek XVIII wieku			
5.	<u>Powierzchnia parku:</u>	<u>Ogółem ha</u>	<u>w tym wód w ha</u>	<u>Istniejące budynki:</u> 1. <u>O wartościach za- bytkowych</u>
		1,8	0,1	Pałac z początku XVII w.
6.	<u>Nr i data rejestru parku-ogrodu</u>		6a. <u>Opinia Komisji Konserw.</u>	2. <u>Inne:</u>
	nie znajduje się w rejestrze			obora PGR, szopki drewniane.
7.	<u>Użytkownicy obiektu:</u> Gospodarstwo Osetno, Kombinat PGR Ryczeń			
8.	<u>Istniejące dokumentacje /data i autor/</u>	1. <u>Pomiar sytuacyjno-wysokościowy</u>		2. <u>Inwentaryzacja zieleni:</u>
	brak	brak		brak
	3. <u>Studia historyczne:</u>	4. <u>Założenia techn.-ekonom.</u>		5. <u>Dokumentacja branżowa, techn. i ekspertyzy</u>
	nie ma	brak		brak
9.	<u>Przeprowadzane remonty</u>	<u>Budynków</u>	<u>Parku</u>	<u>Metrykę sporządził:</u>
	nie przeprowadzono	nie przeprowadzono	nie przeprowadzono	<u>Data:</u> listopad 1978 dr T.Bojarczuk

I. Krótka analiza historyczna

1. Ewolucja układu przestrzennego

Park w Osetnie ma charakter niewielkiego parku przy-pałacowego. Rozciąga się bowiem wokół późnorenesansowego dworu z początku XVII w. Wzmianki o pałacu znajdują się w opracowaniu Bakesa "Góra i okolice" oraz w przewodniku Zgodzińskiego "Leszno i okolice" /1978 r./. O parku napisano tam, że otacza pałac nie podając jego bliższej charakterystyki.

Sądząc po wieku drzew założono go dość dawno, prawdopodobnie w początkach XVIII w. bowiem lipy rosnące przed pałacem liczą około 250 lat. Część parku położona na wysuniętym cyplu od strony południowej była założona zapewne później bowiem rosnące tam dęby liczą około 100 - 150 lat. W tej części parku znajduje się niewielki staw. W środkowej części nie spotyka się drzew starych, prawdopodobnie zginęły wiele lat temu i w ich miejsce rozprzestrzeniła się nadmiernie robinia.

2. Dawne plany.

Nie zachowały się.

3. Źródła do dziejów parku.

Nie natrafiono na żadne materiały archiwalne dotyczące parku. Wzmiankę o jego istnieniu podaje Bakes "Góra i okolice" i Zgodziński "Leszno i okolice" - przewodnik /1978/.

II. Charakterystyka stanu istniejącego

1. Układ przestrzenny

Park położony jest na skraju wsi Osetno, przy drodze przez wieś od której jest odgradzony wysokim parkanem z cegły. Od strony wschodniej przylega do podwórza gospodarczego Zakładu Rolnego /PGR-Kitlewo/, gdzie znajduje się dobrze zbudowana brama i wjazd do parku.

Od strony północnej graniczy z osadą a od zachodu granicą jego jest zanieczyszczony śmieciami rów. Od strony południowej park przechodzi w łąkę z widokiem na doliny Baryczy i oddalony las. Park rozciąga się w zasadzie wokół późnorennesansowego dworu z początku XVII w., stylizowanego na "zamczysko". Był on przebudowany w początku XX w. /Bokes, Zgodziński/. Obecnie dwór jest w bardzo złym stanie, ale mimo tego zamieszkuje w nim pracownik Zakładu Rolnego. Według informacji uzyskanej od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zleca już opracowanie projektu restauracji dworu.

W pobliżu dworu od strony zachodniej teren nieco opada i w najniższym miejscu od strony południowo zachodniej znajduje się niewielka sadzawka.

W pobliżu dworu zbudowano kilka komórek i kurników. Na skraju parku od południa oborę a przy nim od strony północnej wykarczowano część drzewostanu i założono ogródki. Pewne fragmenty parku a zwłaszcza jego części południowe, mała powierzchnia parku, zdewastowany i przekształcony drzewostan sprawia, że obecnie trudno określić styl parku. Pewne fragmenty zwłaszcza w części południowej mają charakter widokowy z osią widokową na rozległe łąki. Układ dróg w parku jest zatarty, ale przy wnikliwej analizie sytuacji, możliwy do odtworzenia. Widoczna na planie droga to skot komunikacyjny między gospodarstwem a wsią.

2. Skrócona inwentaryzacja roślin

Na zadrzewienia parku składają się prawie wyłącznie krajowe gatunki drzew lipy, dęby, klony. Do najbardziej okazałych należą lipy rosnące przed pałacem, których wiek szacuje się na około 250 lat. Stąd przypuszcza się, że park został założony prawdopodobnie w pierwszej połowie XVIII w.

Wnętrze parku jest zbyt zniszczone by można było cokolwiek powiedzieć o dawnym układzie. Pewne jest, że południowa część parku położona na wysuniętym cyplu była założona znacznie później, bowiem rosnące tam drzewa między innymi lipy i dęby nie mają więcej niż 150 lat. Park jest w niektórych partiach zagęszczony i zarośnięty przez odrośla robinii oraz jaśminowców. Liczne są także samosiewy bzu czarnego, róży, wiązów i klonów. Zdrowotność większości drzew jest dobra.

Wykaz drzew i krzewów w parku w Osetnie.

1. bez czarny /*Sambucus nigra*/ - zarośla
2. brzoza brodawkowata /*Betula verrucosa*/ - kilkanaście drzew
3. dąb czerwony /*Quercus rubra*/ - jeden
4. dąb szypułkowy /*Quercus robur*/ - liczne zwłaszcza na cyplu
5. jaśminowiec wonny /*Philadelphus coronarius*/ - zarośla
6. jesion wyniosły /*Fraxinus excelsior*/ - kilka drzew
7. kasztanowiec biały /*Aesculus hippocastanum*/ - kilkanaście drzew
8. klon zwyczajny /*Acer platanoides*/ - liczne drzewa
9. lipa wielkolistna /*Tilia platyphyllos*/ - liczne drzewa
w tym kilka pomnikowych w pobliżu pałacu
10. robinia akacjowa /*Robinia pseudoacacia*/ - liczne
11. róża szybszyna /*Rosa canina*/ - liczne krzewy na obrzeżach parku
12. świerk pospolity /*Picea excelsa*/ - kilkanaście drzew
13. wiąz polny /*Ulmus laevis*/ - kilka drzew

3. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego.

Park w Osetnie ma wartość zabytkową ze względu na zabytkowy dwór jaki się w nim znajduje. Niewielki obszar parku uniemożliwiał zastosowania pewnych rozwiązań kompozycyjnych, ale mimo

to nadaje pewien styl. Park posiadał oś widokową na okoliczne łąki ale obecnie została ona zniekształcona przez wybudowanie na jej skraju obory. Zmniejsza także jego powierzchnię przez zagospodarowanie jego części na ogródki, chociaż znajdują się one tuż pod parkanem, ale w granicach parku. Park sprawia wrażenie zaniedbanego, bowiem nie prowadzono tam żadnych zabiegów pielęgnacyjnych.

Park pozostaje w zasadzie w swoich pierwotnych granicach.

4. Rola parku w krajobrazie.

Park jak każdy maszyn wysokiej zieleni odgrywa w krajobrazie wiejskim ważną rolę. Jest to właściwie jedyna większa grupa drzew w promieniu kilku kilometrów. Położony w niewielkiej osadzie spełnia rolę miejsca zabaw dzieci wiejskich. Ma również dużą rolę ekologiczną, bowiem jest miejscem przebywania i gniazdowania ptaków, owadów i drobnych ssaków.

III. Wnioski dotyczące

1. granicy ochrony konserwatorskiej w zakresie:

a/ ochrony układu parku - park nie ma układów zabytkowych, chociaż można przyjąć, że swobodny układ zadrzewień przed pałacem ma pewną wartość zabytkową.

b/ ochrony ekologicznej - na planie parku zaznaczono granicę ochrony ekologicznej, która przebiega z trzech stron po granicy parku i tylko od południa wychodzi na sąsiadujące łąki.

c/ ochrony kompozycji widokowej - jedyna oś widokowa skierowana jest na południe gdzie widoczne są okoliczne łąki a na dalszym planie las. Powinna ona pozostać bez zabudowy.

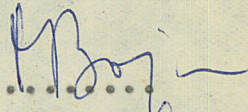
2. Ewentualne zmiany dotyczące sposobu użytkowania parku

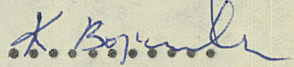
Wnioskuje się o likwidację szopek i komórek, ogródków oraz obory zbudowanej na skraju osi widokowej.

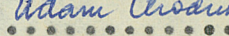
3. Zakres niezbędnej lub porządanej renowacji.

Renowacja powinna objąć teren całego parku, szczególnie w zasięgu osi widokowej. Powinno odtworzyć się dawny układ dróg, oczyścić rowy i staw oraz stopniowo oczyścić park z samosiewów. Park w Osetnie ze względu na znajdujący się w nim zabytkowy dwór powinien być objęty opieką konserwatorską.

Kórnik, listopad 1978 r.

dr T. Bojarczuk

dr K. Bojarczuk

mgr A. Chodun

Fot.1 i 2 Brama wjazdowa i pałac w Osetnie
20 czerwca 1978 r.

Fot. T. Bojarczuk

Fot.3 Okazałe lipy przed pałacem.

T. Bojarczuk

Fot.4 Fragment pnia starej lipy /*Tilia cordata*/
w parku w Osetnie.

Fot. T. Bojarczuk

Fot.5 i 6 Zabudowania gospodarcze Zakładu Rolnego
w Osetnie usytuowane na skraju parku.

F. t. T. Bojarczuk

Fot.7 Fragment parkanu otaczającego park.

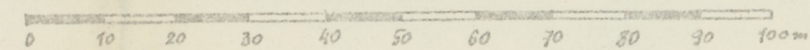
Fot. T. Bojareczuk

Plan parku w Osetnie

Skala 1:1000

Podziałka liniowa

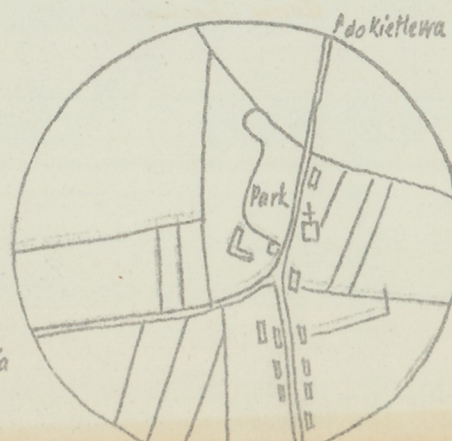

- Aktualna granica parku
- Pałac
- Ogrodzenie trwałe (z muru)
- Ogrodzenie nietrwałe (z słatki)
- Brama
- a) aktualne wejście do parku
- b) dawne " " "
- rów
- skarpa
- ślady dawnych dróg
- drogi założone współcześnie
- masyw starodrzewia
- pojedyncze stare drzewa
- drzewa uznane za pomniki przyrody
- oś widokowa
- stanowisko i kierunek wykonania zdjęcia fotograficznego
- granica ochrony ekologicznej

Spis oznaczeń cyfrowych:

1. Pałac
2. Chlew
3. Zabudowania gospodarcze PGR
4. Szopki
5. Ogródki działkowe
6. Podwórze PGR
7. Staw p. pożarowy
8. Dawna aleja lipowa
9. Okazala lipa (*Tilia platyphyllos*) - Pomnik Przyrody ϕ 45m

Szkic sytuacyjny

Poznań, 27 czerwca 1978

Wykonał: Adam Chodun Adam Chodun

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 4420